

Respons

Iran: Utstedelse av pass til iranske borgere i utlandet

Problemstilling/spørsmål:

- Er det slik at søknader om pass til iranske borgere i utlandet alltid må gjennom den iranske ambassaden i vedkommende land?
- Kreves det i så fall at søkeren møter personlig ved ambassaden for å levere søknaden, eller kan denne inngis på annet vis, for eksempel ved oversendelse i posten eller som vedlegg til e-post?
- Er det mulig å "omgå" den iranske ambassaden i vedkommende land ved å sende nødvendig dokumentasjon direkte til riktig offentlig myndighet i Iran?
- Er det mulig å søke om iranske pass på internett?
- Blir ferdige pass utlevert ved personlig fremmøte i ambassadens lokaler, eller blir de sendt til søkeren?
- Er det tilgjengelig informasjon om hvordan iranske utenriksstasjoner forholder seg til søknader om pass fra iranske borgere i utlandet som er etterlyst og/eller registrert med tidligere ulovlige aktiviteter i hjemlandet?

Landinfo har stilt spørsmål vedrørende utstedelse av pass til iranske borgere i utlandet til en tidligere iransk diplomat som har jobbet som konsul ved en iransk ambassade. Noen av opplysningene er sammenholdt med opplysninger fra norsk politi og en iransk borger bosatt i Norge. Begge de to iranske kildene ønsket å være anonyme. Denne responsen bygger på disse muntlige kildene.

Innlevering av søknad

Den tidligere iranske diplomaten forklarte til Landinfo at standard prosedyre ved søknad om pass for iranere i eksil er å levere utfylt søknadsskjema sammen med passfoto og nødvendig dokumentasjon ved den aktuelle iranske ambassaden. Nødvendig dokumentasjon for utstedelse av pass er *shenasnameh* (identitetsbok) og *kart melli* (nasjonalt identitetskort). Ambassaden har også anledning til å utstede et *laissez-passer* som brukes for å reise til Iran hvor vedkommende kan søke om vanlig pass.

Vanligvis vil søkeren møte personlig ved ambassaden ved innlevering av søknad om pass. Dette er imidlertid ingen betingelse. Søkere som bor langt fra ambassaden, har anledning til å sende søknad og dokumentasjon per post til ambassaden. Søknad per post betinger at søkerens passfoto attesteres av vertslandets politi. Ifølge eks-diplomaten kan dette gjøres i Norge ved at søkeren henvender seg til det lokale politikammer og får politiets stempel på baksiden av fotoet, med påskrift av vedkommendes navn. Søkeren må da fremlegge gyldig norsk identifikasjon overfor politiet. Landinfo har sjekket med ulike politikamre for å få klarhet i praksis i slike saker. Politiet i Sør-Trøndelag opplyste at de praktiserer å attestere for rett identitet for passfoto ved å stemple på baksiden og skrive på navn. Videre bekreftes at det har vært flere tilfeller de senere år hvor iranske borgere har henvendt seg til Sør-Trøndelag politidistrikt og fått attestert passfoto på denne måten. Ved Troms politidistrikt opplyses det imidlertid at de har en "restriktiv praksis" med hensyn til å attestere foto og dokumenter, men samtidig forekommer det at de attesterer for rett identitet for passfoto som skal brukes til søknad om pass.

Det er, ifølge eks-diplomaten, ikke mulig for en iraner i Norge å omgå ambassaden ved å søke om pass direkte fra myndighetene i Iran. Søkeren må forholde seg til ambassaden i forbindelse søknaden, men altså ikke nødvendigvis ved personlig fremmøte.

Tilgjengelige internettjenester

Iran har åpnet for søknad om pass via internett fra visse land. Eks-diplomaten opplyste at dette er mulig i dag i USA, Irland og Tyskland, men foreløpig ikke i Norge. Etter planen skal ordningen utvides, og vil trolig også bli innført i Norge i løpet av anslagsvis tre år. Derimot er det mulig å laste ned søknadsskjema for passøknad fra ambassadens hjemmesider, som så kan sendes i posten.

Utlevering av utstedt pass

Ferdig utstedt pass sendes rutinemessig til søker i posten, ifølge eks-diplomaten. Det er altså ikke nødvendig for søkeren å oppsøke ambassaden for utlevering av passet. Også en iraner bosatt i Norge som Landinfo har snakket med, opplyser at han kjenner til at iranske borgere i Norge har fått nyutstedt pass tilsendt i posten fra den iranske ambassaden.

Utstedelse av pass til ettersøkte borgere

Den tidligere iranske diplomaten understreket at iranske ambassader fullt ut praktiserer et prinsipp om at alle iranere i utlandet har rett til et pass, uansett vedkommendes status overfor iranske myndigheter. Dette innebærer at også ettersøkte personer og politisk opposisjonelle i eksil vil få utstedt pass ved behov. Eventuelle straffereaksjoner eller sanksjoner mot vedkommende vil først bli iverksatt ved innreise til Iran. Eks-diplomaten bekreftet at det er vanlig at iranere som har vært politisk aktive eller bedrevet ulovlig virksomhet i utlandet – eller i hjemlandet – blir utsatt for forhør og eventuell arrestasjon ved ankomst eller i løpet av oppholdet til Iran, gjerne på grunnlag av etterretningsinformasjon som ambassaden har innhentet. Men han hevdet at det ikke er ambassadens mandat å sette i verk individuelle sanksjoner, og at ambassaden derfor opptrer korrekt overfor alle iranere som henvender seg til ambassaden, inkludert politisk opposisjonelle.

Respons Iran: Utstedelse av pass til iranere i utlandet

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og politidepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver. Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, men skal gi svar på de konkrete spørsmålene som er stilt, og ellers inneholde det som til enhver tid trengs av bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som responsene omhandler.

Muntlige kilder

- Intervju med tidligere iransk konsul ved en iransk ambassade, 9. og 24. august 2010.
- Telefonintervju med Sør-Trøndelag politidistrikt, 11. august 2010.
- Telefonintervju med Troms politidistrikt, 11. august 2010.
- Intervju med iransk borger bosatt i Norge, 12. august 2010.

© Landinfo 2010

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.